

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

II. ÚS 105/2023-33

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Luboša Szigetiho a zo sudcov Jany Laššákovej a Petra Molnára (sudca spravodajca) v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľa [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], zastúpeného advokátskou kanceláriou ADVOKÁT ADRIANA HRDINOVÁ, s. r. o., Vojtecha Spanyola 1726/13, Žilina, v mene ktorej koná konateľka a advokátka JUDr. Adriana Hrdinová, proti postupu Okresného súdu Žilina v konaní vedenom pod sp. zn. 47 T 28/2020 takto

rozhodol:

1. Postupom Okresného súdu Žilina v konaní vedenom pod sp. zn. 47 T 28/2020 **boli porušené** základné právo sťažovateľa na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a jeho právo na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd.
2. Okresnému súdu Žilina **prikazuje**, aby v konaní vedenom pod sp. zn. 47 T 28/2020 konal bez zbytočných prietáhov.
3. Sťažovateľovi **priznáva** finančné zadosťučinenie **400 eur**, ktoré **je** Okresný súd Žilina **povinný** zaplatiť mu do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.
4. Okresný súd Žilina **je povinný** zaplatiť sťažovateľovi trovy právneho zastúpenia **493,10 eur** na účet jeho právnej zástupkyne do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

Odôvodnenie:

I.

Ústavná sťažnosť sťažovateľa a skutkový stav veci

1. Sťažovateľ sa ústavnou sťažnosťou doručenou ústavnému súdu 7. novembra 2022 domáha vyslovenia porušenia jeho základných práv na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a tiež práv na prejednanie jeho záležitosti v primeranej lehote a na spravodlivé súdne

konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupmi Okresného súdu Žilina (ďalej len „okresný súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 47 T 28/2020 a Krajského súdu v Žiline (ďalej len „krajský súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 3 Tos 67/2022. Navrhuje ústavnému súdu nálezom vysloviť porušenie jeho označených práv napadnutými postupmi všeobecných súdov, prikázať im konať v jeho veci bez zbytočných prietahov a priznať mu primerané finančné zadosťučinenie v sume 5 000 eur, ako aj náhradu trov konania.

2. Z obsahu ústavnej sťažnosti a jej príloh vyplýva, že proti sťažovateľovi je pred okresným súdom pod sp. zn. 47 T 28/2020 vedené trestné stíhanie pre trestné činy ublíženia na zdraví a výtržníctva, kde pôvodná obžaloba podaná na sťažovateľa prokurátorom ešte 2. augusta 2018 bola okresným súdom 10. októbra 2018 odmietnutá a vec bola vrátená prokurátorovi na doplnenie vyšetrovania, pričom nová obžaloba bola prokurátorom okresnému súdu podaná 20. marca 2020. Trestný rozkaz vydaný okresným súdom 29. mája 2020 bol 3. augusta 2020 napadnutý odporom sťažovateľa a vo veci bol nariadený termín hlavného pojednávania.

II.

Argumentácia sťažovateľa

3. Sťažovateľ v ústavnej sťažnosti argumentuje, že spolu s podaným odporom uplatnil vo svojej trestnej veci aj námietku zaujatosti adresovanú proti zákonnému sudcovi, ktorá bola zdôvodnená negatívnym postojom zákonného sudcu voči jeho obhajkyni, ktorý sa podľa vyjadrenia sťažovateľa u tohto zákonného sudcu mal vytvoriť na základe skutočnosti, že táto v minulosti zastupovala bývalú manželku zákonného sudcu v civilných konaniach vedených proti nemu. Uvádza, že zákonný sudca o predmetnej námietke nekonal takmer pätnásť mesiacov a až po ich uplynutí sa s ňou vysporiadal vyjadrením, že o nej konať nebude, keďže nebola vznesená včas. Následne uplatnil v prebiehajúcom trestnom konaní novú námietku zaujatosti, odvolávajúc sa na skutočnosť, že v inom trestnom konaní týkajúcom sa trestnej veci iného klienta jeho obhajkyne rozhodol nadriadený súd o vylúčení totožného zákonného sudcu z pojednávania veci pre existenciu opodstatnených pochybností o jeho nezaujatosti vo vzťahu k dotyčnej obhajkyni. O podanej námietke zaujatosti rozhodol zákonný sudca uznesením z 3. augusta 2022 tak, že sa z vykonávania úkonov v predmetnej trestnej veci nevylúčil. Uvedené rozhodnutie napadol sťažovateľ sťažnosťou, o ktorej koná krajský súd pod sp. zn. 3 Tos 67/2022, pričom o nej podľa zisťovania sťažovateľa realizovaného 26. októbra 2022 nerozhodol.

4. Sťažovateľ je toho názoru, že oba konajúce súdy, ktoré sa nedokázali po viac ako dvoch rokoch riadne vysporiadať s námietkou zaujatosti vznesenou proti osobe zákonného sudcu, porušujú jeho označené práva. Dôvodí, že okresný súd v jeho trestnej veci po podaní druhej obžaloby nekoná po dobu tridsiatich dvoch mesiacov, keďže uskutočňuje iba formálne procesné úkony, ktorých realizácia poškodzuje jeho práva na obhajobu a na spravodlivý proces pred nestranným súdom.

5. Sťažovateľ apeluje na skutočnosť, že trestné stíhanie bolo proti jeho osobe začaté v čase, keď mal iba pätnásť rokov, dlhodobo trvajúci stav právnej neistoty ho vážne poškodzuje v období jeho dospievania tak na poli osobného, ako aj na poli pracovného života. V popísanom postupe oboch konajúcich súdov vidí porušenie jeho označených práv.

III.

Vyjadrenie okresného súdu a replika sťažovateľa

6. Ústavný súd uznesením č. k. II. ÚS 105/2023-19 z 15. marca 2023 prijal ústavnú sťažnosť sťažovateľa na ďalšie konanie v rozsahu namietaného porušenia jeho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva na prejednanie jeho záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru postupom okresného súdu v konaní označenom v záhlaví tohto uznesenia. Vo zvyšnej časti ústavnú sťažnosť odmietol.

7. V súvislosti s vecným prerokovaním ústavnej sťažnosti 14. marca 2023 vyzval ústavný súd predsedu okresného súdu na vyjadrenie sa k vecnej stránke ústavnej sťažnosti a k ďalším súvisiacim špecifikovaným okolnostiam.

8. Na výzvu ústavného súdu reagoval podpredseda okresného súdu podaním č. k. 1 Spr S/85/2023 z 2. mája 2023, ktoré obsahovalo podrobný chronologický prehľad jednotlivých úkonov vykonaných v posudzovanej veci. V podaní podpredseda okresného súdu vyjadril presvedčenie, že doterajší postup okresného súdu v dotknutom konaní bol plynulý a nevyznačoval sa obdobiami dlhodobej nečinnosti. Bol toho názoru, že k predĺženiu konania prispela viacnásobná neúčast' obžalovaného na hlavnom pojednávaní a tiež skutočnosť, že obhajca sťažovateľa nevzniesol uplatnenú námietku zaujatosti včas a riadne. Vzhľadom na uvedené skutočnosti považoval podpredseda okresného súdu ústavnú sťažnosť za nedôvodnú.

9. Právny zástupca sťažovateľa možnosť vyjadriť sa v určenej lehote k stanovisku okresného súdu nevyužil.

10. Ústavný súd podľa § 58 ods. 3 zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) vec prejednal a rozhodol bez nariadenia ústneho pojednávania, keďže na základe obsahu podaní a súvisiaceho spisového materiálu dospel k záveru, že od ústneho pojednávania nemožno očakávať ďalšie objasnenie veci.

IV.

Posúdenie dôvodnosti ústavnej sťažnosti

11. Pri posudzovaní otázky, či v súdnom konaní došlo k zbytočným prietahom v konaní, a tým aj k porušeniu základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy v zmysle ustálenej judikatúry

(IV. ÚS 74/02, III. ÚS 247/03, IV. ÚS 272/04), ústavný súd zohľadňuje tri základné kritériá, ktorými sú právna a faktická zložitosť veci, o ktorej súd rozhoduje, správanie účastníka súdneho konania a postup samotného súdu. V súlade s judikatúrou Európskeho súdu pre ľudské práva (ďalej len „ESLP“) ústavný súd v rámci prvého kritéria prihliada aj na predmet sporu (povahu veci) v posudzovanom konaní a jeho význam pre sťažovateľa (I. ÚS 19/00, II. ÚS 32/02, IV. ÚS 187/07). Podľa uvedených kritérií posudzoval ústavný súd aj ústavnú sťažnosť sťažovateľa.

12. Pokiaľ ide o otázku predmetu namietaného konania, ktoré sa týka vyšetrovania trestného činu ublíženia na zdraví a výtržníctva, je ústavný súd po preskúmaní obsahu spisového materiálu toho názoru, že predmetnú vec nemožno považovať za skutkovo ani právne zložitú, keďže ide o vyšetrovanie, dá sa povedať štandardnej trestnej činnosti, kde skutkový rámec nevykazuje zvýšené nároky na dokazovanie. Pokiaľ ide o predmet konania, ústavný súd súčasne poukazuje na to, že konania v trestných veciach, akým je aj vec sťažovateľa, štandardná rozhodovacia činnosť ústavného súdu reflektujúca na judikatúru ESLP zaradzuje medzi privilegované konania, ktoré by majú byť vedené s osobitnou rýchlosťou (napr. II. ÚS 287/2019, II. ÚS 93/2022).

13. V konaní o ústavnej sťažnosti namietajúcej porušenie základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy (ako aj práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru) ústavný súd okrem zložitosti veci skúma aj to, či a akým spôsobom sa na prieťahoch konania podieľala osoba, ktorá podala ústavnú sťažnosť vo veci porušenia jej základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy (a tiež práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru). Ústavný súd po preskúmaní spisového materiálu týkajúceho sa namietaného konania zistil jeden moment, ktorý možno vyhodnotiť ako okolnosť pričítateľnú na vrub sťažovateľovi, ktorá mala negatívny vplyv na plynulosť postupu konania. Išlo o neprítomnosť sťažovateľa na termíne hlavného pojednávania určeného na 29. október 2021, ktoré bolo pre jeho neprítomnosť odročené, pričom sťažovateľ svoju neprítomnosť ospravedlnil nedostatočne, a to pracovnou zaneprázdnenosťou. Na tomto mieste ústavný súd poznamenáva, že sa nemôže stotožniť s tvrdením okresného súdu, ktoré prezentoval vo svojom stanovisku, a to že v prípade sťažovateľa išlo o viacnásobnú neúčast'. Ústavný súd síce identifikoval ešte jeden termín hlavného pojednávania, kde bolo toto odročené z dôvodu neprítomnosti sťažovateľa, išlo však o neprítomnosť objektívne ospravedlniteľnú (nevyhnutná karanténa).

14. Ústavný súd sa napokon zaoberal aj hodnotením postupu okresného súdu v namietanom konaní a po oboznámení sa s obsahom spisového materiálu týkajúceho sa namietaného konania dospel k čiastkovému záveru, že je priebeh konania pred okresným súdom poznačený obdobiami neodôvodnenej nečinnosti okresného súdu a tiež jeho neefektívnym postupom.

15. Ústavný súd zistil, že už počiatočná fáza súdneho konania je poznačená pasivitou okresného súdu, ktorý po uplatnení odporu sťažovateľom (vrátane podania námietky zaujatosti) 3. augusta 2020 vykonal prvý termín hlavného pojednávania s neprimeraným časovým odstupom takmer jedného roka a troch mesiacov, a to na 29. október 2021. V rámci označeného úseku konania s prihliadnutím na potrebu vykonania niektorých nevyhnutných úkonov špecifikoval nečinnosť

okresného súdu v danom úseku rozsahom približne jedného roka. Neprimerane dlhý časový odstup (viac ako šesť mesiacov) medzi úkonmi konania identifikoval aj v úseku konania vymedzeného od novembra 2022, keď zasiaľal okresný súd stranám konania rozhodnutie krajského súdu sp. zn. 3 Tos 67/2022 z 2. novembra 2022 vo veci uplatnenej námietky zaujatosti, do 23. júna 2023, keď je vo veci sťažovateľa určený termín hlavného pojednávania. V rámci uvedeného úseku kvalifikoval ústavný súd ako neospravedliteľnú nečinnosť, ktorá prispela k zbytočnému predĺženiu konania, dobu zodpovedajúcu približne piatim mesiacom.

16. Ústavný súd pripomína svoju ustálenú judikatúru, podľa ktorej nielen nečinnosť, ale aj nesústredená a neefektívna činnosť štátneho orgánu (všeobecného súdu) môže zapríčiniť porušenie ústavou zaručeného základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov, ak činnosť štátneho orgánu nesmerovala k odstráneniu právnej neistoty týkajúcej sa tých práv, kvôli ktorým sa sťažovateľ obrátil na štátny orgán, aby o jeho veci rozhodol (napr. I. ÚS 376/06, III. ÚS 90/07, II. ÚS 287/2019). Z obsahu spisového materiálu je zrejmé, že rozhodnutie krajského súdu sp. zn. 3 Tos 67/2022 z 2. novembra 2022 potvrdilo opodstatnenosť sťažovateľom (jeho obhajcom) uplatnenej námietky zaujatosti, ktorej dôvody sa opierali o tvrdenie o existencii negatívneho vzťahu zákonného sudcu k obhajcovi sťažovateľa. Tieto dôvody uplatňoval prostredníctvom námietky zaujatosti obhajca sťažovateľa už v prvotnej fáze konania (spolu s podaným odporom), pričom zákonný sudca sa nimi odmietol zaoberať s odkazom na § 32 ods. 6 Trestného poriadku, avšak následne sa predmetnou námietkou zaujatosti založenou na totožných dôvodoch (tvrdenie existencie negatívneho vzťahu zákonného sudcu k obhajcovi sťažovateľa) zaoberal, pričom jej nevyhovel. Na rozdiel od okresného súdu nadriadený súd svojím rozhodnutím opodstatnenosť uplatnenej námietky zaujatosti uznal. V dôsledku uvedenej skutočnosti s odkazom na ustanovenia § 31 ods. 5 Trestného poriadku dokazovanie, ktoré v štádiu súdneho konania vykonal vylúčený sudca, nemôže byť podkladom na rozhodnutie v trestnom konaní a vedené súdne konanie sa tak fakticky dostalo do svojej počiatočnej fázy. Takýto postup okresného súdu je nutné vyhodnotiť ako neefektívny postup, ktorý spôsobil zbytočné prietahy v konaní neospravedliteľne predlžujúce konanie, za ktoré nesie konajúci súd zodpovednosť.

17. Vychádzajúc z uvedeného, ústavný súd dospel k záveru, že doterajšia dĺžka namietaného konania okresného súdu je s prihliadnutím na privilegovaný charakter konania v trestných veciach vyžadujúci si z hľadiska požiadavky plynulosti konania osobitnú starostlivosť, neprimeraná. Ústavný súd tak konštatuje, že zistenou neodôvodnenou nečinnosťou okresného súdu a tiež jeho neefektívnym postupom došlo k zbytočným prietahom, a tým aj k porušeniu základného práva sťažovateľa na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a jeho práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 od. 1 dohovoru (bod 1 výroku nálezu).

V.

Prikázanie vo veci konať a priznanie primeraného finančného zadost'učinenia

18. Podľa čl. 127 ods. 2 ústavy ak porušenie základných práv podľa odseku 1 vzniklo nečinnosťou, ústavný súd môže prikázať, aby ten, kto tieto práva alebo slobody porušil, vo veci konal. Podľa § 133 ods. 3 písm. a) zákona o ústavnom súde ak ústavný súd ústavnej sťažnosti vyhovie, môže

prikázať, aby ten, kto porušil základné práva a slobody sťažovateľa svojou nečinnosťou, vo veci konal. Keďže v čase rozhodovania ústavného súdu nebola vec sťažovateľa pred okresným súdom meritórne ukončená, ústavný súd formuloval vo veci sťažovateľa pre okresný súd príkaz konať vo veci sťažovateľa bez zbytočných prietáhov (bod 2 výroku nálezu).

19. Podľa čl. 127 ods. 3 ústavy ústavný súd môže svojím rozhodnutím, ktorým vyhovie sťažnosti, priznať tomu, koho práva podľa odseku 1 boli porušené, primerané finančné zadosťučinenie. Podľa § 133 ods. 3 písm. e) zákona o ústavnom súde ak ústavný súd ústavnej sťažnosti vyhovie, môže priznať sťažovateľovi primerané finančné zadosťučinenie, ak o to požiadal. Podľa § 123 ods. 2 zákona o ústavnom súde ak sa sťažovateľ domáha primeraného finančného zadosťučinenia, v ústavnej sťažnosti uvedie rozsah, ktorý požaduje, a z akých dôvodov sa ho domáha. Podľa § 135 ods. 1 a 2 zákona o ústavnom súde ak ústavný súd prizná sťažovateľovi primerané finančné zadosťučinenie, orgán verejnej moci, ktorý porušil základné práva alebo slobody, je povinný sťažovateľovi primerané finančné zadosťučinenie zaplatiť do dvoch mesiacov od nadobudnutia právoplatnosti rozhodnutia ústavného súdu. Ak ten, komu bolo uložené zaplatiť sťažovateľovi finančné zadosťučinenie, v tejto lehote priznané finančné zadosťučinenie sťažovateľovi nezaplatí, v zmysle odseku 2 citovaného ustanovenia sa zvyšuje finančné zadosťučinenie priznané ústavným súdom o 5 % za každý aj začatý rok omeškania až do jeho zaplatenia.

20. Sťažovateľ v ústavnej sťažnosti žiadal priznať primerané finančné zadosťučinenie v sume 5 000 eur, odôvodňujúc ho pocitom právnej neistoty a záťažou vedeného trestného konania na jeho osobu. Pri rozhodovaní o tejto otázke ústavný súd vychádzal zo zásad spravodlivosti aplikovaných EŠLP, ktorý spravodlivé finančné zadosťučinenie podľa čl. 41 dohovoru priznáva so zreteľom na konkrétne okolnosti prípadu. S prihliadnutím na zistené obdobia nečinnosti a neefektívny postup okresného súdu, zohľadňujúc privilegovaný charakter posudzovaného konania, ústavný súd považoval za primerané priznať sťažovateľovi finančné zadosťučinenie v sume 400 eur (bod 3 výroku nálezu).

VI.

Trovy konania

21. Sťažovateľ prostredníctvom svojho právneho zástupcu žiadal priznať aj náhradu trov konania pred ústavným súdom. Ústavný súd v zmysle § 73 ods. 3 zákona o ústavnom súde rozhodol o náhrade trov konania sťažovateľa, ktoré mu vznikli v súvislosti s jeho právnym zastupovaním v konaní pred ústavným súdom, a priznal mu náhradu v sume 493,10 eur. Ústavným súdom priznaná suma náhrady trov konania pozostáva z odmeny za dva úkony právnej služby (prevzatie a príprava zastúpenia a podanie ústavnej sťažnosti, vyjadrenie k stanovisku okresného súdu) podľa § 13a ods. 1 písm. a) a c) vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov (ďalej len „vyhláška“) pri tarifnej odmene za jeden úkon právnej služby v roku 2022 v sume 193,84 eur (§ 11 ods. 3 vyhlášky) a režijnom paušále ku každému z nich po 11,63 eur (§ 16 ods. 3 vyhlášky a tiež zohľadnení skutočnosti, že je právny zástupca sťažovateľa platcom DPH (bod 4 výroku nálezu).

P o u ě n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 21. júna 2023

Luboš Szigeti
predseda senátu